

Dosarul nr. 1ra-962/2021

**CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE**

24 mai 2021

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:

președinte
judecători

**Iurie DIACONU
Liliana CATAN
Ion GUZUN
Victor BURDUH
Dumitru MARDARI**

a judecat, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Cătălin Scutelnic, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2020, în cauza penală privindu-l pe

TĂVĂLUC Marin *Xxxxx* născut la
xx xxxxxxxxxxx xxx în s. *Xxxxxx Xxxxx*, r-nul
Xxxxxx, domiciliat în s. *Xxxxxx*, r-nul *Xxxxx*.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 18.08.2017 – 21.12.2017;
Instanța de apel: 22.01.2018 – 18.10.2018;
14.05.2019 – 22.09.2020;
Instanța de recurs: 12.12.2018 – 19.03.2019;
12.02.2021 – 24.05.2021.

Asupra recursului ordinar menționat, Colegiul penal lărgit,

CONSTATĂ :

1. Prin sentința Judecătoriei Orhei, sediul Central din 21 decembrie 2017, *cauza fiind examinată conform prescripțiilor din art. 364¹ Cod de procedură penală*, Tăvăluc Marin a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 188 alin. (2) lit. b), d), f) Cod penal, la 3 ani și 4 luni închisoare.

În baza art. 90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probă de 4 ani.

Acțiunea civilă înaintată de Mîndru Vasilisa a fost admisă parțial, în partea reparării prejudiciului moral și s-a dispus încasarea de la Tăvăluc Marin în beneficiul lui Mîndru Vasilisa a prejudiciul moral în mărime de 30 000 lei, iar în partea reparării prejudiciului material a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, Tăvăluc Marin de comun acord și prin înțelegere prealabilă cu alte persoane, care la moment nu sunt toate identificate de către organul de urmărire penală (*în privința lui Ciloci Igor, Ciloci Lilian, Bulala Vladimir și Muravschi Andrian și a persoanelor neidentificate urmărirea penală a fost disjunsă în cauze penale separate*), urmărind scopul sustragerii bunurilor altei persoane și însușirii lor ulterioare, conștientizând caracterul prejudiciabil al faptelor sale, dorind în mod conștient survenirea lor, au identificat victima atacului tâlhăresc – Mîndru Vasilisa, apoi repartizând rolurile conform planului anterior convenit în vederea realizării intențiilor sale criminale, la 07 decembrie 2016, aproximativ la ora 23.00, de comun acord și în rezultatul înțelegerii prealabile, s-au deplasat în r-nul Xxxxx s. Xxxxx.

Ulterior, la 08 decembrie 2016, aproximativ la ora 04.00, Tăvăluc Marin și alte persoane la moment neidentificate de către organul de urmărire penală, în calitate de coautori, acționând cu intenție directă, cu scopul sustragerii bunurilor altei persoane, au pătruns în locuința cet. Mîndru Vasilisa din r-nul Xxxx s. Xxxxx.

În continuare, urmărindu-și scopul de sustragere a bunurilor, au atacat-o pe cet. Mîndru Vasilisa, aplicându-i acesteia lovituri cu pumnii în regiunea feței și capului, cauzându-i acesteia, conform raportului de expertiză medico-legală nr. 341/D din 09 decembrie 2016, leziuni corporale ușoare, apoi au imobilizat victima prin legarea mâinilor și picioarelor cu șireturi și fulare, au amenințat-o cu aplicarea violenței periculoase pentru viața ultimei, solicitându-i transmiterea mijloacelor bănești și obiectelor de preț de care dispune.

Totodată, urmărind același scop, au percheziționat locuința în vederea depistării și sustragerii mijloacelor bănești și a obiectelor de preț, după care au sustras în mod deschis bani în sumă de 2 100 lei, un parfum pentru bărbați de marcă „Spirit”, în valoare de 800 lei, un parfum pentru dame în valoare de 600 lei, un set de produse cosmetice de marcă „Dove”, în valoare de 170 lei, un set de produse de igienă de marcă „Adidas”, în valoare de 85 lei, o brățară, în valoare de 200 lei, un note-book de marcă „Toshiba”, în valoare de 3 000 lei, un mouse pentru computer, în valoare de 150 lei, o verighetă confecționată din aur, în valoare de 2 000 lei, o cutie cu bijuterii, în valoare totală de 4 000 lei, 12 kg de miez de nucă, în valoare de 1 200 lei, ulterior, cu bunurile sustrate au părăsit locul comiterii infracțiunii, cauzându-i părții vătămate - Mîndru Vasilisa un prejudiciu material considerabil în sumă totală de 14 305 lei.

3. Nefiind de acord cu sentința pronunțată, împotriva acesteia au declarat apeluri:

3.1. Procurorul în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Maxim Gropa, solicitând casarea sentinței din motivul blândeții

pedepsei, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri, prin care Tăvăluc Marin să fie condamnat în baza art. 188 alin. (2) lit. b), d), f) Cod penal la 3 ani 4 luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis și admiterea acțiunii civile și a cheltuielilor judiciare în mărime de 57 lei.

În motivarea apelului acuzatorul de stat a indicat că:

- doar prin aplicarea unei pedepse privative de libertate va putea fi atins scopul de influență asupra corectării și reeducării vinovatului, restabilirii echității sociale și prevenirii săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnatului, cât și din partea altor persoane;

- săvârșirea infracțiunii cu aplicarea violenței urmează a fi calificată drept una extrem de periculoasă, deoarece atentează la viața și sănătatea persoanei, iar faptele de acest gen trezesc ecouri de dezaprobare în conștiința socială;

- instanța de judecată, admitând în principiu acțiunea civilă în partea reparării prejudiciului material, a ignorat prevederile art. 225 Cod de procedură penală și anume că, la adoptarea sentinței de acuzare, instanța soluționează și acțiunea civilă prin admiterea ei totală sau parțială, ori prin respingere, mai mult, odată cu soluționarea cauzei penale, judecătorul este obligat să soluționeze acțiunea civilă;

- instanța a respins solicitarea procurorului de a fi încasate cheltuielile judiciare în sumă de 57 lei, deși acestea au existat și au fost solicitate.

3.2. Avocatul Stegărescu Ion în interesele părții vătămate, Mîndru Vasilisa, care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie admisă acțiunea civilă înaintată, dispunând încasarea din contul inculpatului în beneficiul lui Mîndru Vasilisa a prejudiciului material cauzat prin infracțiune în sumă de 36 408,86 lei, prejudiciul moral cauzat în mărime de 100 000 lei, precum și încasarea din contul inculpatului în beneficiul lui Mîndru Vasilisa a cheltuielilor de judecată.

În motivarea apelului, a invocat că:

- prima instanță neîntemeiat a lăsat acțiunea civilă spre soluționare în ordinea procedurii civile, fără a ține cont de faptul că, din materialele cauzei penale și probele anexate la cauza penală, în mod evident se demonstrează prejudiciul material cauzat prin infracțiune în sumă de 36 408,86 lei;

- la determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, instanța urma să ia în considerație atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice a părții vătămate, cât și datele obiective care certifică acest fapt;

- inculpatul urmează a fi obligat la plata despăgubirilor morale, într-o măsură în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate;

- încasarea din contul inculpatului Tăvăluc Marin, în beneficiul părții vătămate Mîndru Vasilisa, a unui prejudiciu moral cauzat prin infracțiune, în

mărime de 30 000 lei, este prea puțin;

- prima instanță nici nu s-a expus asupra încasării cheltuielilor de judecată suportate în legătură cu examinarea cauzei penale și civile în cadrul procesului penal.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 octombrie 2018, au fost admise apelurile declarate, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care:

Tăvăluc Marin a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 188 alin. (2) lit. b), d), f) Cod penal, cu aplicarea prevederilor art. 70 alin. (3), 79 Cod penal, la 3 ani 4 luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei cu închisoarea i-a fost suspendată condiționat pe o perioadă de probațiune de 4 ani.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Mîndru Vasilisa a fost admisă parțial.

S-a dispus încasarea din contul inculpatului Tăvăluc Marin în beneficiul lui Mîndru Vasilisa cu titlu de prejudiciu material suma de 14 305 lei, prejudiciul material cauzat prin infracțiune 2 013, 66 lei cheltuieli pentru tratament și 11 050 lei cheltuieli pentru acordarea asistenței juridice, în rest pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate, cu titlu de prejudiciu moral s-a dispus încasarea din contul inculpatului Tăvăluc Marin în beneficiul lui Mîndru Vasilisa suma de 40 000 lei.

Solicitarea acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor judiciare pentru efectuarea expertizei, a fost respinsă ca neîntemeiată.

4.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat că, instanța de fond eronat a apreciat probele, fără a ține seama de cerințele art. 101 Cod de procedură penală, și în așa mod a constatat greșit fapta și a încălcat dreptul celorlalte persoane la un proces echitabil și încălcând principiul prezumpției nevinovăției, deoarece cauza penală în privința celorlalți inculpați nu a examinat.

Instanța de apel a menționat că sentința nu trebuie să conțină formulări care demonstrează sau pun la îndoială vinovăția altor persoane pentru săvârșirea infracțiunii. Dacă unii participanți ai infracțiunii în temeiurile prevăzute de lege au fost eliberați de răspunderea penală, instanța, în cazul în care aceasta are importanță pentru stabilirea gradului participării inculpatului la săvârșirea infracțiunii, încadrarea juridică a ei sau a altor circumstanțe esențiale, poate face referire în sentința la participarea acestor persoane la infracțiune, cu indicarea temeiurilor de încetare a procesului în privința lor. Dacă cauza în privința mai multor învinuiți este disjunctă într-o procedură separată, în sentință se indică despre săvârșirea infracțiunii de către inculpat împreună cu alte persoane, fără precizarea numelui și prenumelui lor.

La individualizarea și stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului, instanța de ținând cont de prevederile art. 7, 61, 75-77, 79 alin. (1)

Cod penal statuând că, pedeapsa aplicată lui Tăvăluc Marin este proporțională faptei comise, la aplicarea căreia s-a ținut cont de circumstanțele comiterii infracțiunii, personalitatea inculpatului, care se caracterizează negativ, anterior fiind judecat, căința sinceră și săvârșirea infracțiunii de către un minor, potrivit prevederilor art. 79 alin. (1) Cod penal, minoratul persoanei care a săvârșit infracțiunea se consideră circumstanță excepțională.

Totodată, instanța de apel a notat că pedeapsa inculpatului a fost stabilită conform prevederilor art. 70 alin. (3) Cod penal, la stabilirea pedepsei închisorii pentru persoana care, la data săvârșirii infracțiunii, nu a atins vârsta de 18 ani, termenul închisorii se stabilește din maximul pedepsei, prevăzute de legea penală pentru infracțiunea săvârșită, reduse la jumătate, astfel, instanța de apel a redus la jumătate termenul închisorii, adică până la 5 ani închisoare.

Prin urmare, instanța de apel conducându-se de principiile generale de stabilire a pedepsei consfințite de art.7 Cod penal și reieșind din caracterul infracțiunii, care potrivit prevederilor art. 16 alin. (4) Cod penal este una gravă, precum și din limitele pedepsei stabilite în art. 188 alin. (2) lit. b), d), f) Cod penal, a considerat că în vederea corectării inculpatului nu este absolut necesară privarea de libertate și i se poate acorda șansa corectării fără izolarea de societate, prin suspendarea condiționată a executării pedepsei în limita unui termen de probă pe parcursul cărui condamnatul va fi obligat să nu-și schimbe domiciliu fără consimțământul organului competent, conform prevederilor art. 90 Cod penal.

Referitor la încasarea prejudiciului material, instanța de apel a menționat că, s-a constatat cu certitudine, că prin acțiunile intenționate ale lui Tăvăluc Marin, părții vătămate, Mîndru Vasilisa i-au fost cauzate daune materiale, însă din materialele cauzei, Colegiul penal nu poate stabili cuantumul acestor daune, în măsura solicitată de partea vătămată, astfel, din materialele cauzei, se atestă că părții vătămate i-a fost cauzat un prejudiciu material în mărime de 14 305 lei, cât și cheltuieli de tratament în legătură cu reabilitarea sănătății în mărime de 2 013,66 lei, fapt confirmat prin bonurile anexate la materialele cauzei.

Referitor la solicitarea privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică, instanța de apel o consideră întemeiată, din care motiv a considerat necesar de a o admite.

Astfel, instanța de apel a reținut că partea vătămată a solicitat încasarea din contul inculpatului a sumei de 11 050 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, iar din materialele cauzei, instanța a reținut că cerința enunțată este probată prin bonul de plată nr. 915302 din 13.03.2018, motiv din care, a încasat din contul lui Tăvăluc Marin, suma de 11 050 lei, prin prisma prevederilor art. 229 Cod de procedură penală.

Cu privire la solicitarea procurorului de a fi încasate de la Tăvăluc Marin în beneficiul statului cheltuielile judiciare în sumă de 57 lei, instanța de apel, citând

prevederile art. 143 alin. (1) și 227 alin. (2) pct. 5) și alin. (3) Cod de procedură penală, a respins solicitarea acuzatorului de stat ca fiind neîntemeiată.

5. Nefiind de acord cu soluția adoptată de instanța de apel, procurorul a declarat recurs ordinar, indicând temeiul prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, solicitând casarea totală a deciziei instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare, în instanța de apel, într-un alt complet de judecată.

În motivarea recursului a invocat faptul că:

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate de către procuror în apel și hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția iar motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, ceea ce echivalează cu nerezolvarea fondului apelului;

- instanța de apel verificând cauza sub aspectul individualizării pedepsei penale, urma să țină cont de toate prevederile ce reglementează pedeapsa penală, individualizarea pedepsei, precum și alte criterii ce țin de tratamentul juridic penal;

- instanța de apel nu a acordat deplină eficiență prevederilor art. 61, 75 Cod penal, incorect ajungând la concluzia stabilirii pedepsei non privative de libertate;

- la motivarea soluției de respingere a apelului procurorului, instanța de apel a preluat argumentele specificate în soluția anterioară, fără a se expune explicit asupra argumentelor apelantului.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 19 martie 2019, recursul declarat de procuror a fost admis, casată total decizia instanței de apel și dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

6.1. În argumentarea deciziei adoptate, Colegiul lărgit a relevat că instanța de apel a examinat speța superficial, or, concluziile instanței de apel poartă un caracter generic asupra operațiunii de cercetare și verificare a probelor, deoarece acestea pur formal au fost transcrise din sentința primei instanțe, fără a se face vreo mențiune sau analiză asupra unei probe concrete. Iar așa cum examinarea probelor constituie elementul-cheie la pronunțarea unei hotărâri corecte și legale, lăsarea fără apreciere a probelor administrate pe cauză sau aprecierea abstractă a acestora duce la pronunțarea unei hotărâri incomplete, neîntemeiate și cu o doză sporită de incertitudine asupra calității efectuării actului de justiție.

Astfel, instanța de apel nu s-a expus separat asupra fiecăreia din probele acumulate în dosar, care trebuie apreciate multilateral și obiectiv, nu a făcut o analiză a acestora, în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală.

Instanța de apel doar a enumerat probele cercetate, redând conținutul declarațiilor părții vătămate Mîndru Vasilisa, martorilor Mîndru Sergiu, Corcimaru Dumitru, Macovei Ion, Gheorghiu Iacob, Țaran Tatiana, Rotari Andreea și a probelor scrise, fără a verifica minuțios și obiectiv fiecare probă separat sub toate aspectele, prin prisma pertinentei, concludenței, iar în ansamblu, din punct de

vedere al coroborării lor.

Colegiul penal lărgit a atestat că, instanța de apel nu a aplicat prevederile art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, și nu a apreciat fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, ca apoi să se pronunțe asupra admisibilității sau inadmisibilității probei respective cu argumentarea concluziei în acest sens.

În această ordine de idei, Colegiul penal a menționat că, instanța de apel ignorând prevederile art. 414, 417 Cod de procedură penală, a adoptat o hotărâre nemotivată și neîntemeiată, motiv pentru care decizia instanței de apel urmează a fi casată total cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, deoarece erorile constatate nu pot fi corectate de către instanța de recurs.

7. Prin decizia Colegiului penal Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2020, a fost admisă cererea de retragere a apelului declarat de avocatul Stegărescu Ion, în numele părții vătămate, admis apelul procurorului, casată integral sentința, inclusiv din oficiu, în baza art. 409 Cod de procedură penală, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

S-a admis împăcarea inculpatului Tăvăluc Marin cu partea vătămată Mândru Vasilisa, în baza art. 109 Cod penal, cu înlăturarea răspunderii penale și încetarea procesului.

7.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a notat că instanța de fond a stabilit în mod corect situația de fapt și vinovăția inculpatului care a fost dovedită cu certitudine și fără echivoc, dând faptei săvârșite încadrarea juridică corespunzătoare materialului probator administrat.

Colegiul Penal a conchis că, instanța de fond a analizat obiectiv cumulul de probe prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării și just a stabilit vinovăția inculpatului Tăvăluc Marin în baza art. 188 alin. (2) lit. b), d), f) Cod penal, potrivit elementelor constitutive: *„tâlhăria, adică atacul săvârșit asupra unei persoane în scopul sustragerii bunurilor, însoțit de aplicarea și amenințarea cu aplicarea violenței periculoase pentru viața și sănătatea persoanei agresate, comisă de mai multe persoane, prin pătrundere în locuință, cu cauzarea de daune în proporții considerabile”.*

Totodată, instanța de apel a notat că, a fost înaintată cerere din partea avocatului Stegărescu Ion în interesele părții vătămate Mândru Vasilisa prin care acesta își retrage apelul înaintat împotriva sentinței Judecătoriei Orhei, sediul Central din 20 decembrie 2017, iar în cadrul ședinței de apel, până la începerea cercetării judecătorești avocatul Stegărescu Ion și partea vătămată Mândru Vasilisa au susținut cererea înaintată și au solicitat retragerea cererii de apel, cu încetarea

procedurii de apel în această parte, menționând că a încheiat cu inculpatul tranzacție de împăcare și careva pretenții de ordin material față de acesta nu are.

Astfel, citând prevederile art. 407 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, Colegiul Penal a constatat că impedimente de a admite această cerere lipsesc, motiv pentru care procedura de apel în această parte urmează a fi încetată.

Subsidiar, instanța de apel a notat că în cadrul ședinței instanței de apel inculpatul Tăvăluc Marin a înaintat o cerere prin care a solicitat aplicarea în privința sa a prevederilor art. 109 Cod penal pe motiv că s-a împăcat cu partea vătămată, ultima neavând careva pretenții față de acesta, cererea fiind susținută de către apărătorul acestuia, partea vătămată și avocatul acesteia *iar acuzatorul de stat, nu s-a pronunțat împotriva admiterii cererii inculpatului*.

Respectiv, ținând cont de prevederile art. 332 alin. (1), 276 alin. (5), 285 alin. (2) pct. 1), 466 alin. (2), (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal a specificat faptul că urmărirea penală pe cazul dat a fost pornită în baza plângerii părții vătămate Mîndru Vasilisa.

La caz, s-a reținut că infracțiunea comisă de inculpat, potrivit art. 16 alin. (4) Cod penal, se clasifică ca o infracțiune gravă, însă ținând cont de faptul că la momentul comiterii infracțiunii inculpatul Tăvăluc Marin era minor, Colegiul menționează că la caz sunt aplicabile prevederile art. 109 alin. (1) Cod penal, or, potrivit articolului menționat, împăcarea este actul de înlăturare a răspunderii penale pentru o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă, iar în cazul minorilor, și pentru o infracțiune gravă, infracțiuni prevăzute la capitolele II–VI, la art. 264 alin.(1) din Partea specială, precum și în cazurile prevăzute de procedura penală, dacă persoana nu are antecedente penale pentru infracțiuni similare comise cu intenție sau dacă în privința sa nu a mai fost dispusă încetarea procesului penal, ca rezultat al împăcării, pentru infracțiuni similare comise cu intenție în ultimii cinci ani.

Instanța de apel a notat că, potrivit procesului verbal de audiere a părții vătămate Mîndru Vasilisa din 22.09.2020, aceasta a declarat în cadrul instanței de apel că s-a împăcat cu inculpatul Tăvăluc Marin, careva pretenții de ordin material la acesta nu are și nici nu-și dorește ca ultimul să fie atras la răspundere penală.

Colegiul Penal a constatat că tranzacția de împăcare corespunde normelor legale, a fost susținut de către părți în cadrul ședinței de judecată, iar careva impedimente de a admite această tranzacție lipsesc, motiv pentru care procesul penal de învinuire a lui Tăvăluc Marin urmează a fi încetat în legătură cu împăcarea părților.

8. Împotriva deciziei instanței de apel, recurs ordinar declară procurorul în procuratura de Circumscripție Chișinău, Cătălin Scutelnic, care invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, că hotărârea atacată nu

cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

În motivarea recursului declarat, invocă următoarele:

- instanța de apel, contrar prevederilor art. 109 alin. (2) Cod penal, a dispus încetarea procesului penal, în legătură cu împăcarea părților, deoarece legislatorul prin reglementarea în art. 109 Cod penal al momentului până când poate avea loc împăcarea părților, a avut în vedere ca moment final, atunci când cauza se judecă de către instanța de fond, când completul s-a retras pentru deliberare cu adoptarea sentinței respective;

- partea vătămată și inculpatul au solicitat încetarea procesului penal anume pe motivul împăcării în instanța de apel, în faza de rejudecare a cauzei penale, însă la examinarea cauzei în instanța de fond, precum și la examinarea anterioară a cauzei în instanța de apel, astfel de cerere și solicitare nu au fost înaintate de părți. Prin urmare, instanța de fond nu a supus examinării soluția de încetare a procesului penal în temeiul art. 109 Cod penal, pe motivul lipsei acestei solicitări.

9. Judecând recursul ordinar declarat și verificând legalitatea hotărârii atacate în baza materialelor din dosar, Colegiul Penal lărgit conchide că acesta urmează a fi admis în conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit căror, *judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.*

În sensul art. 427 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.*

Erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri ilegale, totodată verificând dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit practicii cu privire la judecarea cauzelor penale în ordine de apel și conform art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost

săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate, dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal, au fost corect aplicate.

Potrivit prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara eroarea de drept în cazul când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, instanța de apel a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

Instanța de recurs examinează recursul prin prisma prevederilor art. 424 Cod de procedură penală, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, invocate de recurent și motivelor pe care a statuat la argumentarea recursului ordinar.

Din materialele cauzei rezultă că, instanța de apel nu a examinat cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv cu respectarea prevederilor art. 414, 417 alin. (1) pct. 7) și 8) Cod de procedură penală și a confundat cazurile de aplicare a prevederilor art. 109 Cod penal și 276 Cod de procedură penală.

Or, conform jurisprudenței naționale, într-un proces penal, pornit în cazul săvârșirii infracțiunilor prevăzute la art. 109 Cod penal și art. 276 Cod de procedură penală, perioada până la care poate să intervină împăcarea părților, este diferită.

Astfel, conform alin. (2) art. 109 Cod penal, împăcarea produce efecte juridice din momentul pornirii urmăririi penale și până la retragerea completului de judecată pentru deliberare. Conform alin. (5) art. 276 Cod de procedură penală, împăcarea produce efecte doar dacă intervine până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.

Prin reglementarea în art. 109 Cod penal a *momentului până când poate avea loc împăcarea părților*, legiuitorul a avut în vedere că momentul final, este atunci când cauza se judecă de către instanța de fond, când completul s-a retras pentru deliberare cu adoptarea sentinței respective.

Prin urmare, până la acest moment părțile se pot împăca în cazul infracțiunilor prevăzute la alin. (1) art. 109 Cod penal, cu excepția celor prevăzute de alin. (1) art. 276 Cod de procedură penală.

Astfel, împăcarea părților poate interveni, în cazul infracțiunii prevăzute de art. 188 alin. (2) lit. b), d), f) Cod penal, din momentul pornirii urmăririi penale și până la retragerea completului de judecată pentru deliberare.

Conform Codului de procedură penală Titlului II, intitulat „JUDECATA”, cuprinde capitolele I-VI. Dintre acestea, Capitolul III, reglementează judecarea cauzei penale în prima instanță, procedură, care este descrisă în amănunte în patru secțiuni. Secțiunea a 4-a este dedicată anume unei faze speciale a procedurii de judecare- “Deliberarea și adoptarea sentinței”.

Prin urmare, până la acest moment părțile se pot împăca în cazul infracțiunilor prevăzute de alin. (1) art. 109 Cod penal, cu excepția celor prevăzute de alin. (1) art. 276 Cod de procedură penală.

Imposibilitatea de a admite împăcarea părților la următoarele căi a procesului penal, cai ordinare de atac – Apelul și Recursul, rezultă din prevederile art. 230 Cod de procedură penală, care stipulează în alin. (2) că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Fazele următoare a judecării cauzei sunt căi de verificare a temeiniciei și legalității hotărârii judecătorești, inclusiv și în partea aplicării procedurii împăcării părților, potrivit legii materiale și procesual penale.

La caz, instanța de apel ar fi fost în drept să aplice instituția împăcării părților doar în cazul în care prima instanță nu ar fi admis împăcarea părților deși legea permitea și părțile au făcut declarațiile respective privitor la împăcare, însă prima instanță a omis să soluționeze această chestiune.

Din conținutul materialelor dosarului, rezultă că, în ședința de judecată a instanței de fond, inculpatul Tăvăluc Marin și partea vătămată Mîndru Vasilisa, fiind prezenți, nu au făcut nici o declarație privitor la împăcarea părților, totodată, inculpatul solicitând examinarea cauzei în procedură simplificată. (*f.d 173-175, vol. II*).

Depunând apel, partea vătămată, la fel nu a făcut careva mențiune privitor la împăcare, solicitând admiterea acțiunii civile integral, iar apărarea nu a contestat cu apel sentința primei instanțe, cererea de încetare a procesului penal intervenind în instanța de apel abia după ce instanța de recurs a dispus rejudecarea cauzei.

Pe cale de consecință, Colegiul lărgit notează că, instanța de apel nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece conform descriptivului și dispozitivului deciziei atacate (pct. 7., 7.1. din decizie) a încetat procesul penal în baza prevederilor art. 109 Cod penal, în legătură cu împăcarea părților, nefondat, deoarece în circumstanțele vizate împăcarea părților este posibilă doar când cauza se judecă de către instanța de fond și până când completul s-a retras pentru deliberare.

În această ordine de idei, instanța de recurs concluzionează că, instanța de apel a admis o eroare la adoptarea soluției în prezenta cauză penală, fără a efectua o motivare legală și plauzibilă a hotărârii, circumstanțe din care rezultă că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ceea ce echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, situație care cade sub incidența erorii de drept cuprinsă în prevederea art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, iar decizia urmează a fi casată total, cu rejudecarea cauzei în apel, așa cum cere art. 435 Cod de procedură penală, întrucât asemenea erori nu pot fi corectate în instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate în apel, și ținând cont de motivele casării deciziei atacate și practica CEDO, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată.

10. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Cătălin Scutelnic, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2020, în cauza penală privindu-l pe *TĂVĂLUC Marin Xxxxx* și dispune rejudecarea cauzei, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 07 iulie 2021.

Președinte

Iurie DIACONU

Judecători

Liliana CATAN

Ion GUZUN

Victor BURDUH

Dumitru MARDARI